

उमेरले छेक्दै न शिक्षा

डा. स्वामी प्रपन्नाचार्यको
प्रेरणादायी जीवनयात्रा

एक निरक्षर किसानदेखि विद्यावारिधि (Ph.D.)
सम्मको अकल्पनीय आरोहण।

एउटै जीवनका दुई विपरित ध्रुव

काले राई - उमेर १-३०

- अवस्था: पूर्ण रूपमा निरक्षर (अक्षर नचिनेका)।
- पहिचान: पाँचथरको बरडाँडाका साधारण किसान।
- सङ्घर्ष: जीवन गुजाराका लागि चिया बगान र गाउँमा भौँतारिएको अवस्था।

मानिसको अठोट र लगनशीलताका सामु अफ्ठ्यारा चुनौती आफैँ हटेर जान्छन्।

डा. स्वामी प्रपन्नाचार्य - उमेर ३० पछि

- अवस्था: ५६ वर्षको उमेरमा वेदान्तमा विद्यावारिधि (Ph.D.)।
- पहिचान: बहुभाषी विद्वान् तथा ४८ भन्दा बढी पुस्तकका लेखक।
- सफलता: पूर्वीय दर्शनका विश्वव्यापी प्रवर्द्धक तथा महान् सन्त।

बाल्यकाल र आध्यात्मिक जग (वि.सं. १९८० को दशक)

कृषि र सङ्घर्ष

वि.सं. १९८० असोज
३ मा जन्म (पाँचथर)।

खेतीपाती र
गोठालोमै
बाल्यकाल व्यतीत।

सांस्कृतिक सम्पदा

किराँत धर्मको
गहिरो प्रभाव।

पारुहाङ र
सुम्निमाप्रतिको
अगाध श्रद्धा।

जोसमनी प्रभाव

शुद्ध शाकाहारी
भोजन।

बाल्यकालदेखि नै
आध्यात्मिक
चिन्तनको भोक।

वैराग्य र प्रस्थान विन्दु

वि.सं. २००५: महागुरु

फाल्गुनन्दको अचानक निधन।
तीव्र वैराग्य (विरक्ति) पैदा।

A

गाउँमा 'सीतारामदिल'
नामबाट विजुवाको काम।

B

दार्जिलिङको चियाकमानमा
कामको खोजी (असफल)।

वि.सं. २०१०: पण्डित
दामोदर खतिवडासँग
भेट र तीर्थाटनका लागि
भारतको बनारसतर्फ
प्रस्थान।

३० वर्षको उमेरमा कखराको सुरुआत

आश्रयको खोजी
कुनै आश्रमले
नराखेपछि बनारसको
होटलमा काम।

गुरुसँगको भेट
शिक्षिका सरस्वती
(हीरावल्लभ थपलियाकी
छोरी) सँग भेट।

अ

तीव्र सिकाइ
१ महिनामा स्वर वर्ण र
३ महिनामा व्यञ्जन
वर्णको ज्ञान।

औपचारिक शिक्षा
उमेर घटाएर कक्षा १ मा
भर्ना। कक्षा ५ सम्मको
अध्ययन पूरा।

प्राज्ञिक सफलताको ठाडो उकालो

वि.सं. २०२१

- उपाधि: पूर्वमध्यमा (एसइई सरह)
- विषय: संस्कृत
- स्थान: रुद्रप्रयाग / हरिद्वार

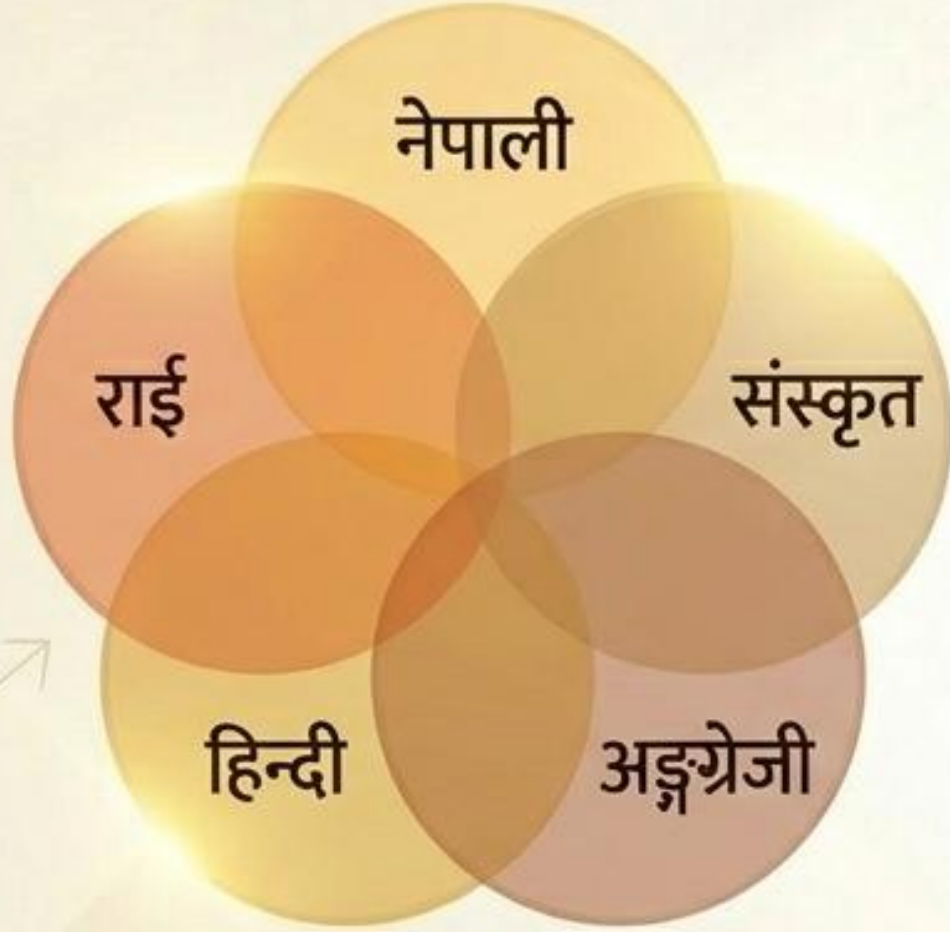
वि.सं. २०३०

- उपाधि: आचार्य (स्नातकोत्तर सरह)
- संस्था: सम्पूर्णानन्द संस्कृत विश्वविद्यालय

वि.सं. २०३६ - उमेर ५६

- उपाधि: विद्यावारिधि (Ph.D.)
- विषय: वेदान्त
- संस्था: राष्ट्रिय संस्कृत संस्थान

प्रकाण्ड विद्वान् र बहुभाषी सर्जक

५६ वर्षपछि झन्डै चार दर्जन
जति पुस्तक प्रकाशित।

स्वामी प्रपन्नाचार्यको दार्शनिक चिन्तन

समतामूलक समाज

मानिस-मानिसबिच कहिल्यै भेदभाव हुनुहुँदैन। सम्पूर्ण मानवको बराबरी अवस्था हुनुपर्छ।

सादा जीवन उच्च विचार

जीवन सादा हुनुपर्छ। नैतिकता, इमानदारिता र असल चरित्रमा सधैं जोड।

ज्ञानको पहुँच

संस्कृतका महान् ग्रन्थ र वेदलाई सर्वसाधारणले बुझ्ने गरी युगसापेक्ष व्याख्या।

सांस्कृतिक एकता

किरातहरू नेपालको प्राचीनतम वंश हुन् र हिन्दु समाजभित्र अभिन्न रहेका छन् भन्ने स्पष्ट धारणा।

पूर्वीय दर्शनका विश्वव्यापी सन्देशवाहक

युरोप, बेलायत,
फ्रान्स, अस्ट्रेलिया,
जर्मनी, इटाली,
अरब

भ्रमणको मुख्य उद्देश्य

मानव भ्रमणशील प्राणी हो, पढेर
जति सिक्छ त्यति नै भ्रमण र
प्रयोगबाट विस्तार गर्न सक्छ।

सन्त जीवनलाई लोकहितमा समर्पण गर्दै संस्कृत वाङ्मय र
शास्त्रीय ज्ञानलाई सरल भाषामा विश्वसामु चिनाउने कार्य।

राष्ट्रिय सम्मान र अमरत्व

आदिकवि भानुभक्त, गुणराज,
पाणिनि, र शङ्कराचार्य
पुरस्कार।

राजपरिषद् स्थायी समिति
सदस्यमा मनोनित।

वि.सं. २०७१ मा नेपाल
संस्कृत विश्वविद्यालयद्वारा
'महाविद्यावारिधि'
(Honorary D.Litt.) उपाधि।

वि.सं. २०४५ देखि पशुपतिक्षेत्रको चन्द्रेश्वर
सत्तलमा बसोबास।

वि.सं. २०७२ भदौ ४ गते पशुपति
मृगस्थलीस्थित आश्रममा देहावसान।

अध्ययनलाई उमेरले कहिल्यै छेक्दैन।

हाम्रो लागि अन्तिम दृष्टान्त

- बितेको समयप्रति पछुतो गर्नुभन्दा बाँकी समयको सदुपयोग गर्नुपर्छ।
- ३० वर्षमा अक्षर चिनेर ५६ वर्षमा विद्यावारिधि गर्नु भित्री अठोटको ज्वलन्त उदाहरण हो।
- सुविधाको अभाव वा उमेरको बाहना बनाएर सिक्न छोड्नेहरूका लागि स्वामी प्रपन्नाचार्यको जीवन एक शक्तिशाली प्रेरणा हो।